

5434 SAYILI T.C.EMEKLİ SANDIĞI KANUNU VE 5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU HÜKÜMLERİNİN UYGULANMASINDA DUL EŞLERE ÖLÜM AYLIĞI BAĞLANMASI HALLERİ

MEVCUT DÜZENLEMEDE DUL EŞLERE AYLIK BAĞLANMASI

Vefat eden kamu görevlilerinin dul eşlerine aylık bağlanması 5434 sayılı Kanunun 66 ve Ek 13 üncü maddeleri ile düzenlenmiştir. Aylık bağlama oranları ise aynı Kanunun 68 inci maddesinde yer almıştır. (1, 2)

Şartları;

-Kamu görevlilerinden fiili hizmet süreleri 10 yıl ve daha fazla olanlardan vefat edenlerin dul eşlerine malullük ve muhtaçlık şartı aranmaksızın,

-Kamu görevlisi olarak görev yapmakta olanlardan fiili hizmet süreleri 5 yıl ile 10 yıl arasında olanlardan vefat edenlerin, vefat tarihinde, başkasının yardımı olmaksızın hayatlarını devam ettiremeyecek **derecede** malül ve muhtaç bulunan dul eşlerine,

ölüm aylığı bağlanmaktadır.

Vefat edenin ölüm tarihinde çalışarak hayatını kazanamayacak derecede malul ve muhtaç **bulunmayan** dul eşe ise ölüm aylığı bağlanmamaktadır.

YENİ DÜZENLEMEDE DUL EŞLERE AYLIK BAĞLANMASI

1- KANUNUN YÜRÜLÜĞE GİRMESİ ÖNGÖRÜLEN 01/10/2008 TARİHİNDEN SONRA DUL EŞLERE AYLIK BAĞLANMASI

01/10/2008 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülen 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 32 nci maddesinde dul eşlere aylık bağlanması için aranılan **toplam hizmet süresinde önemli bir değişiklik** yapılmıştır. ([3])

Kanunun yürürlüğe girmesi öngörülen 01/10/2008 tarihinden önce **şartlı** veya **şartsız** aylık bağlanabilmesi için aranılan hizmet süresi, **1800 güne (5 yıla) indirilmiştir**. Yapılan bu düzenleme ile vefat edenin hizmet süresi 5 ila 10 yıl arasında olmasına rağmen aylık bağlanamayan kamu görevlilerinden vefat edenlerin dul eşlerinin mağduriyetlerinin giderildiği görülmektedir.

KANUNUN YÜRÜLÜĞE GİRMESİ ÖNGÖRÜLEN 01/10/2008 TARİHİNDEN ÖNCE VEFAT EDEN KAMU GÖREVLİLERİNİN DUL EŞLERİNE AYLIK BAĞLANMASI

Kamu görevlisi olarak görev yapmakta iken vefat eden ancak toplam hizmet süresinin yetersizliğinden dolayı aylık bağlanamayan dul eşlere aylık bağlanması hükmü 5510 sayılı Kanunun Geçici 4 üncü maddesinin 14, 15 ve 16 ncı fıkralarında düzenlenmiştir. ([4])

Bu düzenleme ile Kanunun yürürlüğünden önce kamu görevlisi olarak görev yapanlardan vefat edenlerin toplam hizmet sürelerinin 1800 gün (5 yıl) olması şartıyla dul eşlerine Kanunun yürürlüğe girmesi öngörülen 01/10/2008 tarihinden sonra aylık bağlanması mümkün olacaktır.

5510 SAYILI KANUN MADDELERİNİN HANGİ TARİHTE YÜRÜLÜĞE GİRECEĞİNE İLİŞKİN DÜZENLEME KANUNUNUN 108 İNCİ MADDESİNDE YER ALMIŞTIR.([5])

([1]) 5434 S.K. Madde 66 ? Dul ve yetim aylıkları:

a) Cumhurbaşkanı iken veya ayrıldıktan sonra ölenlerin,

b) İştirakçilerden fiili hizmet müddetleri 10 yıl ve daha fazla olanlardan ölenlerin,

c) Emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı alanlardan (Aylığa müstahak duruma girip te henüz bağlama yapılmamış olanlar dahil) ölenlerin,

ç) İştirakçilerden 45 inci maddede yazılı vazifeden doğma sebeplerle ölenlerin veya aynı sebeplerden doğma kaza ve yaralanmaları üzerine tedavi sırasında veya ameliyat yüzünden ölenlerin;

d) Erlerden 56 ncı maddede yazılı vazifeden doğma sebeplerle veya aynı sebeplerden doğma kaza ve yaralanmaları üzerine tedavi sırasında veya ameliyat yüzünden ölenlerin;

e) Erlerden 56 ncı madde gereğince vazife malullüğü aylığı alanlardan (Aylığa müstahak duruma girip te henüz bağlama yapılmamış olanlar dahil) ölenlerin,

f) (Değişik: 9/7/1953 - 6122/3 md.) Fiili hizmet müddetleri 10 yıl ve daha fazla olupta kesenekleri geri verilmemiş durumda olanlardan 61 yaşını doldurmadan ölenlerin, (3)

g) Vazife malullüğü geçtiğinden dolayı aylığı kesilmiş ve emeklilik hakkı tanınan bir vazifeye tayin edilmemiş ve fiili hizmet müddetleri de 10 yılı doldurmuş bulunanlardan ölenlerin,

Ölüm tarihinde bu kanuna göre aylığa müstahak dul ve yetimlerine bağlanır.

5434 S.K. **Ek Madde 13** ? (2/3/1970 - 1239/1 md. ile gelen Ek 1 inci madde hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Fiili hizmet süresi 5 yılı doldurduktan sonra vefat eden iştirakçilerin, ölüm tarihinde, başkasının yardımı olmaksızın hayatlarını devam ettiremeyecek derecede malul ve muhtaç bulunan dul eşleri ile çocuklarına, yazı ile Sandığa müracaatlarını takibeden ay başından itibaren 15 yıl hizmet süresi üzerinden 68 inci maddedeki esaslara göre dul ve yetim aylığı bağlanır. (Ek: 8/7/1971 - 1425/6 md.) Ancak, ölüm tarihinde 18 yaşını, orta öğrenimde 20 yaşını ve yüksek öğrenim yapmakta ise 25 yaşını doldurmamış çocuklarda malullük şartı aranmaz. Bunların aylıkları , öğrenim durumları da göz önüne alınarak, yukarıdaki yaşları doldurdukları tarihi takibeden aybaşından itibaren kesilir. Şu kadar ki, bunlardan aylıklarının kesilmesi

gereken tarihlerde başkasının yardımı olmaksızın hayatlarını devam ettiremeyecek derecede malul ve muhtaç bulunanların aylıklarının ödenmesine devam olunur. (Ek: 7/5/1986 - 3284/19 md.) Yukarıdaki hükümler, 22/6/1956 tarih ve 6741 sayılı Kanunla 53 üncü maddeye eklenen bent gereğince malullük aylığı alanlardan ölenlerin dul ve yetimleri hakkında da uygulanır.

([2]) 5434 S.K. Madde 68 - (Değişik: 15/6/1978 - 2149/1 md.)
Dul ve yetim aylıkları:
Ölenin bağlanmış veya bu Kanun hükümlerine göre hesaplanacak emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylıklarının;
a) Dul karı ve koca için % 50'si, aylık alan yetimi bulunmayanların dul eşlerine % 75'i,
b) Çocuklarla ana veya babanın her biri için % 25'i, oranında bağlanır.
Ölenin aylığa müstehak bir dul karı veya kocası ile bir yetimi bulunması halinde, dul karı veya kocaya % 60, yetimine % 30 oranı uygulanır.
Ölenin önceki eşinden olan çocuklarıyla, hem anadan hem babadan yetim olan veya af kanunlarına göre tescil edilmiş bulunan çocuklarına % 30 oranında aylık bağlanır. Sonradan hem anadan hem babadan yetim duruma giren çocukların aylıkları da % 30 oranı uygulanmak suretiyle yükseltilir.

(Değişik: 14/3/1985 - 3166/1 md.) Emekli, adi malullük, vazife malullüğü aylığı alan veya iştirakçi olan dul eşe % 50 oranında dul aylığı bağlanarak ödenir.
Yukarıda belirtilen oranlara göre bağlanacak dul ve yetim aylıkları toplamı, bunlara esas tutulan, emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylıklarından fazla olursa, fazlası, dul ve yetim aylıklarından mütenasiben indirilir.
Ölen, dul karı veya koca bırakmazsa veya bıraktığı koca aylığa müstehak değilse, bunların payı çocuklarla ana babanın aylıklarına eşitlikle eklenir. Şu kadar ki, bu aylıkların toplamı yapılan eklemelerden sonra bağlamaya esas tutulan aylığın yetim bir kişi ise % 50'sini, 2 kişi ise % 80'ini, 3 kişi ise % 100'ünü geçemez.
Dul ve yetimlerin aylık oranlarının yükseltilmesini gerektiren durumların doğması, sonradan veya yeniden aylık ödenmesine hak kazanılması veyahut ödenmekte olan aylıkların kesilmesi hallerinde yukarıdaki hükümler gözönüne alınarak, ödenecek aylıklar yeniden hesaplanır.

([3]) 5510 S.K. MADDE 32 - Ölüm sigortasından sağlanan haklar şunlardır:
a) Ölüm aylığı bağlanması.
b) Ölüm toptan ödemesi yapılması.
c) Aylık almakta olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi.
d) Cenaze ödeneği verilmesi.

(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008-5754/20 md.) Ölüm aylığı;
a) **En az 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş** veya 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş,
b) 47 nci maddede yazılı sebeplerle kazaya uğramış, malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık

aylığı almakta iken veya malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış, c) Bağlanmış bulunan malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş, durumda iken ölen sigortalının hak sahiplerine, yazılı istekte bulunmaları halinde bağlanır. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine aylık bağlanabilmesi için ölen sigortalının genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığından dolayı prim ve prime ilişkin her türlü borcunun olmaması veya ödenmesi şarttır.

([4]) 5510 S.K GEÇİCİ MADDE 4 FIKRA 14,15,16 ?Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ölen, ancak bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre ölüm aylığının bağlanabilmesi için yeterli prim ödeme gün sayısı olmayan sigortalının hak sahiplerinin, prim ödeme gün sayısı bakımından bu Kanun hükümlerine göre ölüm aylığına hak kazanması halinde, müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanacak aylıkları, bu Kanunun 32 nci, 34 üncü ve 37 nci maddelerine göre ödenir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi olup bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında sigortalılığı bulunmayanların borçlandığı, ihya ettiği hizmetleri ile birlikte bu Kanuna göre aylığa hak kazanmaları ve müracaat etmeleri halinde, bu maddeye göre borçlandığı ve ihya ettiği hizmetlerine ait paranın ödendiği tarihi takip eden ay başından itibaren kendilerine bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanarak aylık bağlanır. Hak sahipleri hakkında bu fıkra hükmü uygulanmak suretiyle aylığa hak kazandıklarında hesaplanan aylıkları, bu Kanunun 32 nci, 34 üncü ve 37 nci maddelerine göre ödenir. Ancak bu süreler emeklilik ikramiyesinde nazara alınmaz. Kesenek veya toptan ödemeleri zamanaşımına uğramış olması nedeniyle hizmetleri tasfiye edilmiş olanların, tasfiye edilmiş süreleri bu Kanuna göre birleştirilecek hizmetlerden kabul edilir.?

([5]) 5510 S.K. MADDE 108- (Değişik: 17/4/2008-5754/108 md.)

Bu Kanunun;

a) Geçici 20 nci maddesinin son fıkrası 1/1/2008 tarihinde,

b) 72 nci ve 73 üncü maddeleri, geçici 6 ncı maddesinin yedinci fıkrasının (b) bendi, geçici 7

nci maddesinin son fıkrası, geçici 9 uncu maddesinin bir ilâ dördüncü fıkraları ile geçici 17 nci

maddesi, geçici 20 nci maddesinin onikinci fıkrası 30/4/2008 tarihinde,

c) 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (3) ilâ (8) ve (10) numaralı alt bentleri ile

(f) bendinde sayılanlar için genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanmasına ilişkin olarak; 3

üncü maddesinin birinci fıkrasının (1), (2), (8), (9), (10), (16), (17), (20), (22), (23), (24), (25),

(26) ve (27) numaralı bentleri, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 79 uncu

maddeleri, 80 inci maddesinin dördüncü fıkrası, 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi

ve ikinci fıkrası, 82 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, 87 ilâ 89 uncu maddeleri,

97 nci maddesinin son fıkrası, geçici 1 inci maddesinin son fıkrası, geçici 3 üncü maddesi, geçici 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrası, geçici 11 inci maddesinin ikinci fıkrası, geçici 12 inci maddesi hükümleri 1/7/2008 tarihinde,
d) Diğer hükümleri 2008 yılı Ekim ayı başında, yürürlüğe girer.